

УДК 378.1:355.23:355.6

[https://doi.org/10.52058/2786-4952-2023-1\(19\)-324-336](https://doi.org/10.52058/2786-4952-2023-1(19)-324-336)

Пономаренко Олег Анатолійович кандидат педагогічних наук, доцент, професор кафедри логістики, Національна академія Державної прикордонної служби України імені Богдана Хмельницького, вул. Шевченко, 46, м. Хмельницький, 29000, тел.: (044) 393-39-67, <https://orcid.org/0000-0003-3409-1425>

Руденко Лариса Анатоліївна доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри практичної психології та педагогіки, Львівський державний університет безпеки життєдіяльності, вул. Клепарівська, 35, м. Львів, 79000, тел.: (0322) 330-088, <https://orcid.org/0000-0003-1351-4433>

Аніщенко Вікторія Олександрівна доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри педагогіки та гуманітарних дисциплін Академії Державної пенітенціарної служби, вул. Гонча, 34, м. Чернігів, 14000, тел.: (0462) 65-39-20, <https://orcid.org/0000-0002-5062-3789>

ГОТОВНІСТЬ ДО ВЕДЕННЯ ВІЙСЬКОВОГО (КОРАБЕЛЬНОГО) ГОСПОДАРСТВА ЯК ПРОГРАМНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНОЇ ПРОГРАМИ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ОФІЦЕРІВ ДЕРЖАВНОЇ ПРИКОРДОННОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ

Анотація. Статтю присвячено ролі і м'яцю такої програмної компетентності як «ведення військового (корабельного) господарства» у реалізації освітньо-професійних програм підготовки майбутніх офіцерів Державної прикордонної служби України та її вплив на професійну діяльність офіцера випускника. Встановлено, що в органах та підрозділах охорони державного кордону Державної прикордонної служби України, організація та ведення військового (корабельного) господарства покладається на командира (начальника). Професійна сфера майбутніх офіцерів-прикордонників вимагає від них високого рівня готовності до організації та ведення військового (корабельного) господарства під час проходження служби у прикордонних підрозділах. В той же час аналізом освітньо-професійних програм, за якими здійснюється підготовка курсантів у Національній академії Державної прикордонної служби України імені Богдана Хмельницького на першому (бакалаврському) рівні вищої освіти за спеціальністю 252 «Безпека державного кордону» («Безпека державного кордону»), «Організація діяльності кінологічних підрозділів Державної прикордонної служби України», «Організація діяльності інженерно-

технічних підрозділів Державної прикордонної служби України», «Філологія») та за спеціальністю 172 «Телекомунікації та радіотехніка», встановлено, що у вище зазначених програмах відсутні компетентності щодо організації та ведення військового (корабельного) господарства, що свідчить про відсутність зворотного зв'язку між органами охорони державного кордону де проходять службу випускники на первинних офіцерських посадах та навчальним закладом як основним навчальним органом підготовки таких фахівців на основі освітньо-професійних програм. З метою врегулювання відповідних упущень, пропонується врахувати під час розроблення освітньо-професійних програм підготовки курсантів у Національній академії Державної прикордонної служби країни імені Богдана Хмельницького на першому (бакалаврському) рівні вищої освіти компетентності щодо організації та ведення військового (корабельного) господарства в органах та підрозділах охорони державного кордону.

Ключові слова: військове (корабельне) господарство, Державна прикордонна служба України, підготовка майбутніх офіцерів, готовність, компетентність, освітньо-професійні програма.

Ponomarenko Oleg Anatoliyovych Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor, Professor of the Department of Logistics, Bohdan Khmelnytskyi National Academy of the State Border Service of Ukraine, Shevchenko St., 46, Khmelnytskyi, 29000, tel.: (044) 393-39-67, <https://orcid.org/0000-0003-3409-1425>

Rudenko Larisa Anatoliyivna Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Professor of the Department of Practical Psychology and Pedagogy, Lviv State University of Life Safety, Kleparivska St., 35, Lviv, 79000, tel.: (0322) 33-00-88, <https://orcid.org/0000-0003-1351-4433>

Anishchenko Viktoriya Oleksandrivna Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Professor of the Department of Pedagogy and Humanitarian Disciplines of the Academy of the State Penitentiary Service, Honcha St., 34, Chernihiv, 14000, tel.: (0462) 65-39-20, <https://orcid.org/0000-0002-5062-3789>

**READINESS FOR THE MANAGEMENT OF MILITARY (SHIP)
ECONOMY AS A SOFTWARE COMPETENCE OF THE
EDUCATIONAL AND PROFESSIONAL TRAINING
PROGRAM OF FUTURE OFFICERS OF THE STATE BORDER
SERVICE OF UKRAINE.**

Abstract. The article is devoted to the role and place of such program competence as "managing a military (ship) economy" in the implementation of

educational and professional training programs for future officers of the State Border Service of Ukraine and its impact on the professional activity of a graduate officer. It was established that in the state border protection bodies and units of the State Border Service of Ukraine, the organization and management of the military (ship) economy is entrusted to the commander (chief). The professional field of future border officers requires a high level of readiness for the organization and management of military (ship) management during their service in border units. At the same time, the analysis of the educational and professional programs, according to which cadets are trained at the National Academy of the State Border Service of Ukraine by Bohdan Khmelnytskyi at the first (bachelor's) level of higher education in the specialty 252 "Security of the State Border" ("Security of the State Border", "Organization activities of the canine units of the State Border Service of Ukraine", "Organization of the activities of engineering and technical units of the State Border Service of Ukraine", "Philology") and specialty 172 "Telecommunications and radio engineering", it was established that the above-mentioned programs lack competence in the organization and conduct of military (shipping) industry, which indicates the lack of feedback between the state border protection bodies where graduates serve in primary officer positions and the educational institution as the main educational body for training such specialists on the basis of educational and professional programs. In order to resolve the relevant omissions, it is proposed to take into account, during the development of educational and professional training programs for cadets at the National Academy of the State Border Service of the country, I. Bohdan Khmelnytskyi at the first (bachelor) level of higher education, competence in the organization and management of military (ship) economy in the bodies and units of the state security border.

Keywords: military (ship) management, State Border Service of Ukraine, training of future officers, readiness, competence, educational and professional program.

Постановка проблеми. Військові конфлікти сучасності уявляють собою складні геополітичні наслідки взаємовідносин двох, або декількох країн. Вирішення таких суперечок зараз не починається спонтанно. Перш ніж розв'язати бойові дії військово-політичне керівництво повинно оцінити можливості держави і зробити висновок про наявність ресурсів для проведення таких дій. Точність оцінки своїх можливостей, спроможність поповнювати ресурси своїми силами чи країнами-союзниками, навченість та оснащення армії, моральна стійкість народу, все це та багато іншого дає уяву аналітикам про кінцевий результат військового конфлікту. Так чи інакше військові конфлікти пов'язані з витрачанням значної кількості матеріальних ресурсів.

Повномасштабний напад росії на Україну, як і будь-який військовий конфлікт пов'язаний з великим витрачанням матеріального ресурсу.

Боеприпаси, зброя, паливо, продовольство, медикаменти, вода, фортифікаційні матеріали постійно підвозяться в зону конфлікту де використовуються за призначенням. Органи та підрозділи охорони державного кордону Державної прикордонної служби України (ДПСУ), які ведуть бойові дії є основними споживачами матеріального ресурсу у військовому конфлікті. Ефективне їх використання, економне витрачання, своєчасне поповнення стає трендом сучасних військових конфліктів.

За всіма переліченими діями стоять люди, ефективні управлінці – менеджери військового управління. В органах та підрозділах охорони державного кордону ДПСУ організація та керівництво військовим (корабельним) господарством покладається на командира (начальника) органу (підрозділу) охорони державного кордону (далі-ОПОДК) [1].

Досвід застосування прикордонних підрозділів у бойових діях з відсічі збройної агресії росії проти України, засвідчили важливість набуття майбутніми офіцерами ДПСУ такої професійної компетентності як організація та ведення військового (корабельного) господарства (далі – ВКГ), особливо, під час розгортання прикордонних підрозділів у польових умовах.

Свідченням цього є участь військовослужбовців Національної академії Державної прикордонної служби України імені Богдана Хмельницького (далі – Національна академія) у спільній спеціальній прикордонній операції «ПОЛІССЯ» у період з листопада по грудень 2021 року, метою якої було підтримання правопорядку на Україно-Білоруському кордоні. З цією метою для організації життєдіяльності особового складу були розгорнуті польові військові містечка із відповідною інфраструктурою а також об'єктами ВКГ. Ще одним прикладом є, залучення курсантів Національної академії до заходів із посилення державного кордону України де вони здійснюють охорону державного кордону у місцях тривалого несення служби. Під місцем тривалого несення служби вважаємо – спеціально підготовлене та обладнане місце (будівля, приміщення, модуль, опорний пункт, бліндаж, наметове містечко, тощо), призначене для розміщення та забезпечення функціонування сил та засобів прикордонного підрозділу терміном служби більше доби, від якого висилаються окремі прикордонні наряди. Все вище наведене дає підстави вважати, що така компетентність у майбутнього офіцера прикордонника як організація та ведення ВКГ у прикордонному підрозділі є вагомою з точки зору організації життєдіяльності особового складу у польових умовах. Разом із тим, анонсовані компетентності відсутні в освітньо-професійних програмах, за якими здійснюється підготовка курсантів у Національній академії на першому (бакалаврському) рівні вищої освіти за спеціальністю 252 «Безпека державного кордону» («Безпека державного кордону», «Організація діяльності кінологічних підрозділів Державної прикордонної служби України», «Організація діяльності інженерно-технічних підрозділів Державної прикордонної служби України»,

«Філологія») та за спеціальністю 172 «Телекомунікації та радіотехніка», що свідчить про відсутність зворотного зв'язку між органами охорони державного кордону (ООДК) де проходять службу випускники на первинних офіцерських посадах та навчальним закладом, як основним навчальним органом підготовки таких фахівців на основі освітньо-професійних програм.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Аналіз наукової літератури дає підстави вважати, що питання підготовки майбутніх офіцерів ДПСУ до організації та ведення ВКГ у прикордонних підрозділах ДПСУ як до виду окремої діяльності не є новим. Водночас із проведеного аналізу наукових джерел встановлено, що існує потреба уточнити компетентності щодо організації та ведення ВКГ в ОПОДК ДПСУ, особливо під час виконання функціональних обов'язків молодих лейтенантів на первинних офіцерських посадах.

Під час дослідження враховано погляди науковців, які вивчали питання організації та ведення ВКГ як діяльність, що забезпечую всебічне, безперебійне та повне забезпечення оперативно-службової діяльності, бойової (професійної) підготовки та мобілізаційної готовності прикордонних підрозділів.

Зокрема науковці С. Білявець та Л. Руденко розглядали систему контролю за організацією та веденням ВКГ з метою більш якісної підготовки майбутніх офіцерів до ведення цієї діяльності в підрозділах ДПСУ. Науковці також вважають, що функція контролю як процес забезпечення досягнення організацією своєї мети це дуже важлива і складна функція управління, яка є фундаментом процесу управління [2]. Науковець Н. Левчук у праці [3] досліджувала вивчення та узагальнення особливостей підготовки курсантів-прикордонників до організації ВКГ із використанням сучасних інформаційно-комунікаційні технології. З її дослідження встановлено, що використання можливостей різнопланових сучасних інформаційно-комунікаційні технологій покращує та поглиблює теоретичні знання та практичні навички курсантів. Завдяки цьому майбутні офіцери-прикордонники адаптуються до ефективного і раціонального ведення ВКГ, підвищують свою впевненість щодо майбутніх професійних можливостей, набувають знань та навичок щодо вирішення різних практичних завдань логістичного спрямування. Дослідник В. Саган у роботі [4] дійшов висновку, що для того щоб випускника-прикордонника підготувати до вирішення питань всебічної організації ведення військового господарства, необхідно визначити потрібні компетенції, які забезпечать здобуття необхідних знань, умінь та навичок у майбутніх офіцерів а також впровадити ці компетенції в освітній процес навчального закладу а також під час складання робочих навчальних програм дисциплін кафедри логістики. Науковець К. Тушко прийшла до висновку, що здійснення тривалих бойових дій без відповідного логістичного забезпечення, що базується на своєчасності забезпечення армії

предметами забезпечення, боєприпасами та запасними частинами, неможливо. У своєму дослідженні науковець зазначила, що професійна сфера офіцерів української прикордонної служби вимагає від них високого рівня готовності до ведення військового господарства в ОПОДК [5].

Отже, проведений аналіз досліджень та публікацій підтверджує твердження про те, що підготовка майбутніх офіцерів до організації та ведення ВКГ в ОПОДК ДПСУ є актуальною з точки зору якісної та правильної організації такого виду діяльності під час виконання функціональних обов'язків молодими лейтенантами на первинних офіцерських посадах.

Метою статті є визначення ролі і м'яся такої програмної компетентності як «ведення військового (корабельного) господарства» у реалізації освітньо-професійних програм підготовки майбутніх офіцерів Державної прикордонної служби України та її вплив на професійну діяльність офіцера випускника.

Методами дослідження аналіз, спостереження, тестування, співставлення практичного досвіду і теоретичних знань.

Виклад основного матеріалу. Спробуємо розібратись у складових компетентності «ведення військового (корабельного) господарства та їх вплив на реалізацію програм підготовки офіцерів ДПСУ.

Аналізуючи діяльність офіцерів-прикордонників у відділах придонної служби (ВПС) ООДК, які безпосередньо охороняють кордон України ми дійшли до висновку про те, що близько 60% свого робочого часу вони приділяють господарським питанням. Це підтвердили 90% респондентів, які приїхали на навчання (курси підвищення кваліфікації) до Національної академії. З них 70% повідомили, що це найбільш складні питання, які приходиться вирішувати у такий складний економічний час.

Розглянемо детально господарську діяльність офіцерів які проходять службу у прикордонних підрозділах. До основних господарських задач, які вирішують офіцери у відповідності до статутів та інших керівних документів відносяться:

- організація харчування підлеглого особового складу у різних умовах обстановки а також забезпечення питною водою;
- організація роботи підсобного господарства;
- організація миття особового складу строкової служби в лазні та заміна білизни;
- організація переодягання особового складу за зимовим і літнім планом;
- організація утримання військових містечок ВПС ООДК;
- організація комісійного огляду та оформлення акту будівель і споруд після опалювального сезону;
- організація ремонту системи опалення військового містечка;

- організація контрольної топки системи опалення військового містечка для виявлення несправності системи, перед початком опалювального сезону та визначення контрольної кількості палива на сезон;
- організація приймання, зберігання та заправки техніки паливом;
- організація зберігання матеріальних засобів на складах ВПС;
- безпосередня участь у діяльності комісії з приймання та здавання справ та посади матеріально-відповідальними особами ВПС ООДК;
- безпосередня участь у підготовці щомісячної звітної документації про облік, рух та списання матеріальних засобів ВПС ООДК;
- організація природоохоронних заходів на ділянці ВПС ООДК;
- організація контролю господарської діяльності за всіма службами тилу;
- безпосередня участь у поданні заявок на необхідні матеріальні засоби для стійкого функціонування ВПС ООДК з охорони кордону;
- організація договірної роботи з підприємствами-постачальниками які працюють на ділянці ВПС ООДК;
- безпосередня робота з регіональними кадастровими органами щодо оформлення земельних ділянок які знаходяться у користуванні ВПС ООДК;
- організація розміщення, годування та утримання службових тварин.

Зазначені господарські задачі, які вирішують офіцери ВПС були визначені нами під час опитувань офіцерів які прибули на збори. При чому офіцери яких опитували зазначили, що часто офіцер із організатора постає безпосереднім виконавцем, через відсутність посадовців виконавчого ланцюга. Окрім того така функція, як організація утримання військових містечок, пов'язана з цілодобовим комплексним комунальним забезпеченням роботи військових об'єктів, що потребує особливої уваги командування ВПС ООДК. І таких комплексних функцій, які вирішують офіцери ВПС ООДК більшість з представлених.

Проведений аналіз дозволяє нам уявити об'єм і складність завдань які вирішують офіцери з ведення ВКГ у підрозділах кордону, разом з тим порівнюючи освітньо-професійні програми підготовки курсантів Національної академії на першому (бакалаврському) рівні вищої освіти за спеціальністю 252 «Безпека державного кордону» («Безпека державного кордону»), «Організація діяльності кінологічних підрозділів Державної прикордонної служби України», «Організація діяльності інженерно-технічних підрозділів Державної прикордонної служби України», «Філологія») та за спеціальністю 172 «Телекомунікації та радіотехніка» ми робимо висновок про те, що такі програми не враховують всього спектру майбутньої діяльності.

Так освітньо-професійна програма підготовки курсантів Національної академії на першому (бакалаврському) рівні вищої освіти за спеціальністю

252 «Безпека державного кордону» за якою здійснюється підготовка значної кількості курсантів академії містить фахову компетентність «Здатність здійснювати підготовку та ведення загальновійськового бою, застосовувати тактичні прийоми загальновійськового бою та бойових дій прикордонних підрозділів, способи дій підрозділів, організувати пересування підрозділів та їх розташування на місці, забезпечувати бойове, ресурсне, інженерно-технічне забезпечення та зв'язок у підрозділі в різних умовах функціонування та різних формах оперативно-службових дій, розробку і ведення бойових документів». Ведення ВКГ в зазначеній компетентності представлено лише двома словами «ресурсне забезпечення». Аналіз решти освітніх програм виявив аналогічне трактування.

Освітньо-професійна програма є єдиним комплексом для створення навчальних дисциплін, індивідуальних завдань спланованих і організованих для досягнення визначеної мети. Над освітньою програмою працюють колектив авторів, які, як правило потім і запроваджують її в освітній процес навчального закладу. Вони визначають компетентності, якими повинен володіти майбутній фахівець, а також програмні результати навчання, тобто кінцеву мету всього процесу. Вміння організувати та вести ВКГ є, як раз, однією з програмних результатів навчання яке повинно бути зазначено в освітньо-професійній програмі.

Разом з тим, виходячи з освітньо-професійних програм підготовки майбутніх офіцерів-прикордонників Національної академії не зовсім зрозуміло роль і місце ведення ВКГ в загальній меті підготовки конкретного спеціаліста. На наш погляд існує хибна думка про те, що проблемою охорони кордону повинен займатись тільки випускник за спеціальністю 252 «Безпека державного кордону», а всі решта повинні бути у забезпеченні такої діяльності. Спеціалісти «права», чи «правоохоронної діяльності» повинні займатися правовими аспектами охорони кордону, спеціалісти «філології» розв'язувати лінгвістичні взаємовідносини. А тому основою освітньо-професійних програм стають дисципліни, які саме і забезпечують спеціальність. Але на практиці у ООДК не існує посад філологів, а посад правових напрямків діяльності обмежена кількість.

У нашому дослідженні ми не оцінюємо функціонування керівних органів ДПСУ, особливо таких, як органи вищої ланки, оскільки у них є свої керівні документи, бачення і аргументація, але кадрове забезпечення діяльності ДПСУ влаштоване таким чином, що в залежності від особистих якостей офіцера і потреб Держави, він може бути призначений на будь-яку посаду, а іноді і до іншого силового відомства. І зовсім не обов'язково діяльність на такій посаді буде пов'язана наприклад з філологією, якщо мова іде про випускника-філолога. Виходячи із зазначеного можна зробити наступний висновок про те, що до опрацювання освітньо-професійних програм повинні долучатись кадрові органи вищої інстанції, тобто

Адміністрація ДПСУ. Адже саме вони здійснюють розстановку кадрів, особливо на первинні офіцерські посади і мають свою аргументацію щодо кінцевих результатів навчання.

Ще одним впливовим суб'єктом формування освітньо-професійної програми, на нашу думку є «кінцевий споживач» продукту освітньої діяльності Національної академії. Це органи та підрозділи охорони державного кордону ДПСУ. Саме вони приймають новостворених офіцерів на посади, саме вони дають першу оцінку програмним результатам навчання, саме вони, на нашу думку, повинні здійснювати коригування освітньо-професійної програми і всього навчального процесу в цілому.

Розглянемо детальніше вплив зазначеного суб'єкта освітнього процесу на формування компетентності «ведення військового (корабельного) господарства», на проектування освітньо-професійної програми і на навчальний процес в цілому.

Відділ прикордонної служби ООДК це основний підрозділ, який здійснює охорону Державного кордону України на дорученій йому ділянці. Відділи можуть бути різних типів і категорій, в залежності від ділянки, яку вони охороняють, наявності на цій ділянці міжнародних чи місцевих пунктів пропуску та інших показників. Але всіх їх об'єднує те, що всі вони є першою, низовою ланкою в загальній системі охорони кордонів України. Окрім того ВПС ООДК це той підрозділ який першим приймає переважну більшість молодого поповнення офіцерів які нещодавно закінчили Національну академію. Ця більшість складає приблизно 90% загальної чисельності випускників першого (бакалаврського) рівні вищої освіти. Решта 10% припадає на ООДК. Штатне розміщення випускників здійснюється попередньо в Національній академії ще до проведення підсумкової атестації. Після прибуття випускників до ОПОДК ДПСУ може бути невелика корекція призначення на посади, але здебільшого випускники прибувають на ті посади які вони отримали при розподілі.

Розподіл випускників на посади є першим етапом контролю якості засвоєння випускником освітньо-професійної програми. Саме розподіл здійснюється за рейтингом курсанта, а як відомо рейтинг складається в основному з якості засвоєння навчальних дисциплін. Тобто курсанти які впродовж навчання отримували високі оцінки, займали вищий щабель у рейтингу мали змогу першочергово обирати собі майбутню посаду у обраному ООДК. Такий алгоритм розподілу на посади запроваджує певну здорову конкуренцію в навчанні і потребує деякого контролю зі сторони кадрових органів.

Другим етапом оцінки якості функціонування освітньо-професійної програми є безпосереднє виконання своїх функціональних обов'язків на первинній офіцерській посаді у ВПС ООДК. Саме перебуваючи на цих посадах випускники та їх безпосередні керівники можуть дати оцінку

функціональності освітньо-професійної програми. Зупинимось детальніше на ВПС ООДК, який є основною ланкою працевлаштування молодих випускників, оскільки на нашу думку, окрім функції роботодавця йому притаманна функція корегувальника освітньо-професійної програми.

Після випуску з Національної академії, офіцер, як зазначалось раніше, призначається на первинну офіцерську посаду у відповідності до фаху і кваліфікації (у переважній більшості). Впродовж деякого терміну він повинен проявити себе, як спеціаліст, знавець своєї професії. Цей термін складає приблизно пів року. За цей час його безпосередній начальник оцінює діяльність молодого офіцера і готує першу характеристику на випускника. Приблизно в кінці року, через 6 місяців після випуску з Національної академії усі ООДК, до складу яких прибули молоді офіцери, готують відгуки на випускників. Зазначені відгуки на початку кожного року надходять до Національної академії. За задумом, ці відгуки повинні стати матеріалом для корегування освітньо-професійних програм, робочих навчальних програм дисциплін, матеріалів самостійної підготовки, тощо.

В реальності все відбувається не за визначеним алгоритмом. Проаналізувавши звіти досвідчених офіцерів Національної академії, які проходили стажування у ВПС ООДК, відгуки на випускників, які надійшли з ООДК до Національної академії ми дійшли таких висновків:

1. Офіцери які готують відгуки на випускників Національної академії не знайомі зі змістом освітньо-професійних програм, а саме програмними результатами навчання, для більш детального оцінювання саме фахових готовностей.

2. Відгуки на випускників готуються за одним шаблоном з року в рік і не висвітлюють реального стану підготовки випускників.

3. За опитуванням самих випускників, вони не приймали участі в відпрацюванні планів введення на посаду, після визначеного терміну їх не заслуховували на нарадах командування ВПС і не ознайомлювали зі змістом відгуку.

4. Відгуки надходили не на 100% випускників.

5. Після надходження відгуків до Національної академії їх розгляд відбувався, але корекція освітньо-професійних програм не здійснювалась з огляду на здебільшого некоректні висновки.

З огляду вище викладеного, з метою визначення необхідних компетентностей у майбутніх офіцерів-прикордонників до організації та ведення ВКГ ми врахували дослідження В. Сагана. У його дослідженні [4] обґрунтовані та визначені компетенції, якими необхідно володіти для ведення ВКГ у підрозділах ДПСУ. Серед них ми хочемо виокремити ті які на нашу думку будуть визначальними для набуття анонсованої компетенції:

- 1) Знання вимог законодавства України, наказів, положень, порадників, посадових інструкцій щодо організації та ведення ВКГ у підрозділах ДПСУ.

2) Вміння визначати потреби у матеріальних засобах.

3) Вміння складати необхідні розрахунки у матеріальних засобах по службам тилу та організовувати безперервне забезпечення ними прикордонних підрозділів.

4) Вміння організовувати та здійснювати контроль за веденням обліку матеріальних засобів, правильним та своєчасним оновлення запасів матеріальних засобів.

5) Вміння здійснювати контроль за правильним, ощадливим та доцільним витрачанням (використанням) матеріальних засобів.

6) Вміти організувати перевірку порядку ведення обліку на наявності матеріальних засобів на складах підрозділу.

7) Знати тактико-технічні характеристики та правила експлуатації технічними засобами тилу.

8) Вміти організувати правильну експлуатацію, утримання, ремонт і пожежну охорону об'єктів ВКГ.

9) Знати порядок виконання заходів пожежної безпеки при зберіганні матеріально-технічних засобів на об'єктах ВКГ.

10) Знати вимоги щодо порядку організації лазневого та прального обслуговування особового складу підрозділу кордону.

11) Знати норми використання матеріальних засобів, вживати заходів щодо їх ощадливого витрачання у підрозділах.

12) Вміти організувати приймання та здавання ВКГ у прикордонному підрозділі.

13) Вміти відпрацьовувати звітні документи щодо використанню та списанню матеріальних засобів.

14) Вміти складати та вести службові документи, відпрацьовувати телеграми, розпорядження, накази, наносити об'єкти ВКГ на карту.

Висновки. Отже, нами встановлено, що в ОПОДК ДПСУ організація та керівництво ВКГ покладається на командира (начальника) цього ОПОДК. Професійна сфера майбутніх офіцерів вимагає від них високого рівня готовності до організації та ведення ВКГ в ОПОДК. В той же час аналізом освітньо-професійних програмах, за якими здійснюється підготовка курсантів у Національній академії на першому (бакалаврському) рівні вищої освіти за спеціальністю 252 «Безпека державного кордону» («Безпека державного кордону»), «Організація діяльності кінологічних підрозділів Державної прикордонної служби України», «Організація діяльності інженерно-технічних підрозділів Державної прикордонної служби України», «Філологія») та за спеціальністю 172 «Телекомунікації та радіотехніка», встановлено, що у вище зазначених програмах відсутні компетентності щодо організації та ведення ВКГ у підрозділах ДПСУ, що свідчить про відсутність зворотного зв'язку між ООДК де проходять службу випускники на первинних офіцерських посадах та навчальним закладом як основним

навчальним органом підготовки таких фахівців на основі освітньо-професійних програм.

З метою врегулювання відповідних упущень пропонуємо врахувати під час розроблення освітньо-професійних програм підготовки курсантів у Національній академії на першому (бакалаврському) рівні вищої освіти компетентності, які будуть забезпечувати розвиток у курсантів навичок з організації та ведення ВКГ у прикордонних підрозділах ДПСУ.

Література:

1. Про затвердження Порадника з військового (корабельного) господарства Державної прикордонної служби України : наказ Адміністрації Державної прикордонної служби України від 21 грудня 2020 року № 134. URL:<http://npd.dpsu.gov.ua/search?s=0> (дата звернення 14.01.2023 року)

2. Білявець С.Я., Руденко Л.А. Особливості моніторингу якості підготовки майбутніх офіцерів щодо контролю за організацією та веденням військового господарства у прикордонних підрозділах. Збірник наукових праць Національної академії Державної прикордонної служби України. Серія : педагогічні науки. Хмельницький : Вид-во НАДПСУ, 2022. № 3(30). С. 71–86. URL:<https://periodica.nadpsu.edu.ua/index.php/pedzbirnyk/article/view/1244>. (дата звернення 10.01.2023 року).

3. Левчук Н.П. Особливості підготовки курсантів-прикордонників до організації військового (корабельного) господарства із використанням сучасних інформаційно-комунікаційних технологій. Збірник наукових праць Національної академії Державної прикордонної служби України. Серія : педагогічні науки. Хмельницький : Вид-во НАДПСУ, 2022. № 3(30). С. 316–332. URL:<https://periodica.nadpsu.edu.ua/index.php/pedzbirnyk/article/view/1244> (дата звернення 10.01.2023 року).

4. Саган В. В. Професійна готовність офіцера-прикордонника до ведення господарської діяльності прикордонного підрозділу як педагогічна проблема. Збірник наукових праць Національної академії Державної прикордонної служби України. Серія : педагогічні науки. Хмельницький : Вид-во НАДПСУ, 2020. № 4(23). С. 291–306. URL:<https://periodica.nadpsu.edu.ua/index.php/pedzbirnyk/article/view/592/569> (дата звернення 14.01.2023 року)

5. Тушко К.Ю. Формування готовності в майбутніх офіцерів-прикордонників до ведення військового господарства. Журнал «Наукові інновації та передові технології». Серія «Державне управління», серія «Право», серія «Економіка», серія «Психологія», серія «Педагогіка». 2022. № 10(12). С. 445–452. URL:<http://perspectives.pp.ua/index.php/nauka/article/view/2627/2634> (дата звернення 10.01.2023 року).

References:

1. Nakaz Administratsii Derzhavnoi prykordonnoi sluzhby Ukrainy “Pro zatverdzhennia Poradnyka z viiskovoho (korabelnoho) hospodarstva Derzhavnoi prykordonnoi sluzhby Ukrainy” №134 [On the approval of the Advisor for the military (ship) economy of the State Border Service of Ukraine: order of the Administration of the State Border Service of Ukraine no 134]. (2020, December 21). Retrieved from: <http://npd.dpsu.gov.ua/search?s=0> (accessed 14 January, 2023). [in Ukrainian]

2. Bilyavets S.Ya., Rudenko L.A. (2022). Osoblyvosti monitorynhu yakosti pidhotovky maibutnix ofitseriv shchodo kontroliu za orhanizatsiieiu ta vedenniam viiskovoho hospodarstva u prykordonnykh pidrozdilakh. [Peculiarities of monitoring the quality of training of future officers regarding control over the organization and management of the military economy in border units]. *Collection of scientific works of the National Academy of the State Border Service of Ukraine. Series: pedagogical sciences. Khmelnytskyi: Publication of NADPSU, 3(30), 71–86.* Retrieved from: <https://periodica.nadpsu.edu.ua/index.php/pedzbirnyk/article/view/1244>. (accessed 10 January, 2023) [in Ukrainian].

3. Levchuk N.P. (2022). Osoblyvosti pidhotovky kursantiv-prykordonnykiv do orhanizatsii viiskovoho (korabelnoho) hospodarstva iz vykorystanniam suchasnykh informatsiio-komunikatsiinykh tekhnolohii. [Peculiarities of training border guard cadets for the organization of the military (ship) economy using modern information and communication technologies]. *Collection of scientific works of the National Academy of the State Border Service of Ukraine. Series: pedagogical sciences. Khmelnytskyi: Publication of NADPSU, 3(30), 316–332*. Retrieved from: <https://periodica.nadpsu.edu.ua/index.php/pedzbirnyk/article/view/1244> (accessed 10 January, 2023).

4. Sagan V. V. (2020). Profesiina hotovnist ofitsera-prykordonnyka do vedennia hospodarskoi diialnosti prykordonnoho pidrozdilu yak pedahohichna problema. [The professional readiness of the border guard officer to conduct the economic activities of the border unit as a pedagogical problem]. *Collection of scientific works of the National Academy of the State Border Service of Ukraine. Series: pedagogical sciences. Khmelnytskyi: Publishing House of NADPSU, 4(23), 291–306*. Retrieved from: <https://periodica.nadpsu.edu.ua/index.php/pedzbirnyk/article/view/592/569> (accessed 14 January, 2023). [in Ukrainian]

5. Tushko K.Yu. (2022). Formuvannia hotovnosti v maibutnikh ofitseriv-prykordonnykiv do vedennia viiskovoho hospodarstva. [Formation of readiness of future border guard officers to manage the military economy]. *Magazine "Scientific Innovations and Advanced Technologies". "Public Administration" series, "Law" series, "Economics" series, "Psychology" series, "Pedagogy" series, 10(12), 445–452*. Retrieved from: <http://perspectives.pp.ua/index.php/nauka/article/view/2627/2634> (accessed on January 10, 2023).